Lipusz Zsolt

SZENT KORONA A MÁGLYÁN: TÁNCSICS, A PRE-SZOCIALISTA BALOLDALI IKON

Táncsics Alapítvány, Táncsics-díj, Táncsics Mihály

Táncsics Mihály az 1848. március 15-ei pesti forradalmi események szimbolikus alakjává vált, hiszen mint egyetlen politikai foglyot, a lelkes forradalmi tömeg hatalmas ováció közepette kiszabadította. Nos, az 1848–1849. évi forradalom számos problémát és megválaszolandó kérdést felvet, hiszen bármennyire is a nemzeti mitológia csillagaivá lettek a radikális márciusi ifjak, a polgári átalakulás jogi kereteit megteremtő áprilisi törvényeket voltaképpen az utolsó rendi országgyűlés alkotta meg Pozsonyban, s az uralkodó, V. Ferdinánd szentesítette azokat. Táncsics azonban még a '48-as alapokon álló szabadelvűek számára is elfogadhatatlan volt a maga szocialista és republikánus nézeteivel. Az pedig végképp érthetetlen, hogy a nemzeti jobboldalon miért örvend ez a szélsőbaloldali ideológiát hirdető politikus-lapszerkesztő a mai napig osztatlan elismerésnek és tiszteletnek. Az alábbi vázlatos áttekintésünkben megpróbálunk Táncsicsról elfogulatlanabb ideológiai-politikai jellegű portrét festeni.

Táncsics már a reformkorban megfogalmazta a republikánus radikálisok főbb tételeit. Nemzetfogalmának karakterisztikus jellemzője volt, hogy abban kizárólag a „nép" kapott helyet, és kizárta belőle a királyt, az arisztokráciát és főpapságot. A liberalista reformerek azon alapgondolatát sem fogadta el, miszerint a kiváltságosok fogadják be az alkotmány sáncai közé a népet. Véleménye szerint ugyanis ennek épp fordítva kell megtörténnie.

Táncsics 1846-ban megjelentetett *Népkönyv*ében a feudalizmus felszámolásának programját fogalmazza meg, a *Hunnia függetlensége* című munkája pedig az ország állítólagos kiszolgáltatottságát mutatja. Saját diplomáciát, önálló hadsereget követel, ám javasolja, hogy a király és a kormány költözzék Budára, nemesi és minden egyéb rendi privilégiumot töröljenek el, a jobbágyság úrbéres viszonyát mindenféle földesúri kárpótlás nélkül szüntessék meg, végezetül közteherviselést és általános választójogot kell bevezetni Magyarországon.

Szekfű Gyula nevezetes, mindmáig egyik legkiválóbb történeti szintézisnek számító *Magyar történet*ében a következő sommás összegzést adja Táncsics reformkori tevékenységéről: „a nép szava ekkor csak egy volt takácslegény, majd vándortanító, Stancsics Mihály írásaiban szólalt meg, aki félműveltségében ugyan képtelen volt a politika aktuális kérdéseit megérteni, egyformán hadakozott a vasútépítés, az akadémia alapítása és Széchenyi kétgarasos adóterve ellen, de már rájött, hogy a nemesség jobban

cselekednék, ha váltság nélkül tenné a jobbágyot szabad birtokossá".[1]

Amikor kommunisztikus és felforgató eszmék hirdetésének vádjával a kormányzat elrendeli Táncsics letartóztatását, egy ideig Batthyány Kázmér, leendő külügyminiszter egyik horvátországi kastélyában bujkál, ám a hatóságok nyomára akadnak, 1847 márciusában elfogják, és az alkotmány felforgatásának, valamint a kommunizmus előkészítésének szándéka miatt pert indítanak ellene.

Közismert, hogy a 1848. március 15-i pesti eseményeinek szimbolikus alakjává lett horvát Táncsicsot, mint politikai foglyot a forradalmi tömeg kiszabadította fogságából (miközben egy másik, Murgu Emanuel nevű oláh szeparatistát bent felejtett). Ezt követően sorra jelentek meg Táncsics röpiratai, sőt lapot indított. *Józan ész* című művében szocialista alapeszmét fogalmaz meg: „az elkülönözött tulajdon egykor megszűnik s azt a közhasználat vagy közösség (communismus) váltja fel". A *Nép szava, Isten szava* című, már a címében is blaszfémiát hordozó – Kossuthnak ajánlott – értekezésében a nemesség előjogainak teljes eltörlését, a feudalizmus maradéktalan felszámolását követeli, hiszen más lehetőség szerinte nincsen, mint hogy a nemesség szünteti meg azt, vagy a parasztok: „Örökváltságot akarunk. Robot és dézma váltságdíj nélküli eltörlését… Valami változásnak kell történnie, jobbra vagy balra. Ez állapot meg fog szűnni, vagy ti nemesatyafiak szüntetitek meg, vagy mi parasztok, vagy mindketten együtt, de szűnnie kell. Mi megtesszük, mit a végső szükség s ínség tennünk kényszerít. (…) Aki erősebb, az fog győzni. Ez a föld a mienk, mi munkáljuk meg, és ha ti nem akarjátok az igazságot törvényben kimondani, majd a szükségtől kényszerítve mi fogjuk kikiáltani" – fenyegeti meg a nemesi elitet Táncsics.[2]

A márciusi forradalom okozta politikai változások lehetőséget teremtettek arra, hogy Táncsics a sajtó útján is hirdesse zavaros nézeteit. Lapja, a *Munkások Újsága* 1848. április 2-án indult, hatezres példányszámban. Eleinte csak hetenként egyszer, vasárnap reggel, utóbb, augusztus 10-étől hetenként kétszer látott napvilágot. Az első magyar szocialista újságot alapító Táncsics szemei előtt a francia forradalmár – a jakobinus Danton által is őrültnek tartott – Marat lapjának, az *Ami du Peuple* (A nép barátja) példája lebegett.[3] Marat a vörös terrorista bűnözők egyik legelső, 18. századi előfutára volt, aki újságjában bevett szokása szerint, rutinszerűen sorolta a bűnözők közé az olyan politikusokat, akik nem nyerték el tetszését, s annak megfelelően nem csupán hazug nézeteket vallanak, hanem embertelen, „népellenes" vámpírok is, akiket minél előbb ki kell hasítani a politikai nemzettestből, mi több, biológiailag is likvidálni kell őket. A franciák szerencséjére egy tiszta, heroikus lelkületű nő, Charlotte Corday – élete feláldozásának biztos tudatában – végzett vele.

Felül a jakobinus Danton arcképe, alul az általa is őrültnek tartott Marat, „a vörös terrorista bűnözők egyik legelső, 18. századi előfutárának" halotti maszkja

Ami Táncsics lapjának szellemiségét illeti, az első szám „Czíme-

zés" megjelölésű cikkében a társadalmi érintkezésben elfogadott megszólítások, titulusok kérdésével foglalkozik. Azt javasolja, hogy ezentúl általánosan a „kend" megszólítást használja mindenki. Erre reagált Jókai azzal az ironikus megjegyzéssel: „Bolond *kend*, Táncsics!"

A *Munkások Újsága* 18. számában (1848. július 30.) élesen bírálta a Batthyány-kormányt, hogy Béccsel szemben túlságosan engedékeny és nem mer erélyesen fellépni. Kifejtette a kérdéssel kapcsolatban, hogy az országgyűlésen „nem jól folynak a dolgok". Végül név szerint felsorolta, hogy az olasz segély kérdésében ki hogyan szavazott. „Az volt a kérdés, segítsük-e Ausztriát az olaszok ellen? Akik azt mondtuk, hogy semmi közünk sincs ahhoz, miként végzi be Ausztria az olaszokkal igazságtalanul kezdett háborúját, csupán 36-an valánk." Az olasz ügynek Magyarországra nézve súlyos következményei lettek. A radikálisok erőre kaptak, és Kossuth rokonszenvében bízva, államcsíny gondolatával kezdtek foglalkozni, az osztrák kormány pedig megértette, több magyar katonára és pénzbeli támogatásra nem számíthatnak az itáliai háborúban. A radikális kisebbség teljesen függetlenné akarta tenni az országot, egyszersmind egyedül megvívni a háborút, ha kell, akár valamennyi szomszéd nemzettel, mindaddig, amíg a nemzetközi forradalmi mozgalom nem siet a felkelők segítségére. (Ekkoriban azokat a politikusokat tekintették radikálisnak, akik még a '48-as kodifikációs kereteken is túllépve, a Habsburg Birodalomtól történő elszakadást, trónfosztást, köztársaságot és földosztást követeltek – tegyük hozzá, hogy mindenféle reálpolitikai megfontolás nélkül, az európai nagyhatalmi erőviszonyok tökéletes figyelmen kívül hagyásával, holmi romantikus politikai vágyálmoktól vezettetve.)

Ami az államforma kérdését illeti, a szocialista sajtóorgánum április 30-ai, ötödik lapszámában Hunyadi Károly „Szabadság és törvény" címen kezdett folytatásos cikksorozatot, melyben azt fejtegette, hogy „a köztársaság minden eddig létezett társaságok közt a legtökélyesb, mert a jognak legszélesb alapot nyújt". A második részben a nemzetgyűlés összehívását sürgette, hiszen az áprilisi törvények „senkit sem elégítenek ki egészen". A közérdek azt kívánja, „hogy e törvények helyébe a nemzeti gyűlés mielőbb másokat hozzon", ezért képviselőknek olyanokat kell megválasztani, „kik akarjanak és tudjanak is gyökeresen javítani". Később, az 1848. október 3-ai számban Táncsics már arról elmélkedik, hogy mivel a király törvénysértőnek bizonyult, a miniszterek közül kormányzót, gubernátort kell választani.

Azután október második felében „Respublika" címen hosszú cikksorozatot közölt négyrészes folytatásokban. Előadta, hogy a király akkor is ártalmas, ha egyénileg jobb a többinél, hogy csak a köztársaság felelhet meg a szabad polgárok óhajának, és hogy Magyarország csupán így foglalhatja el helyét az európai nagy nemzetek között.

Az 1848. október 13-ai számban egy illusztrációt is találunk: egy szignálatlan fametszetet, Pragmatica Sanctio cím alatt. A kép égő máglyára vetett papírtekercset és koronát ábrázol. A baloldal apostola, Táncsics, e magyarázatot fűzte hozzá: „A pragmatica sanctio a koronával együtt tűzre van hányva, ez az egész. E kettőt így meg kell égetni, vagy akármi más módon meg kell semmisíteni, különben nem boldogulhatunk soha." Mint a *Munkások Újság*ában írja, a koronát legjobb lenne tűzre vetni, mert mindig akadni fog egy atyánkfia, aki újból és újból előhozza felpróbálgatás céljából. Hiszen a korona, nem más, „mint tőkepénz a római pápától". Majd hozzátette, hogy a Szent Koronát legalábbis zárják múzeumba. Ezt hangoztatják jelenkori szociálliberális politikai-ideológiai örökösei

is, hogy soha többé egyetlen uralkodó a fejére ne tehesse. A magyar népnek kormányzó kell, mégpedig Kossuth személyében. Táncsics Kossuth iránti naiv rajongása olyan mértékűvé fajult, hogy 1849. március 15-én született leányát a népvezér iránti tiszteletből, eszelős módon Lajoskának nevezte el.

A nemzetiségi kérdést illetően feltűnő Táncsics németellenessége. Véleménye szerint „néhány elámítható és hóbortos" legényt kivéve senki nincs irántunk „ellenséges indulattal", kivéve a főváros német polgárait. Több alkalommal is felemelte szavát a német polgárokkal szemben a zsidók nemzetőrségbe való felvétele mellett. Itt újra megállapíthatjuk, hogy Táncsics tökéletesen hamis belpolitikai helyzetképet vázol fel. Egyfelől a hazai nemzetiségek közül a szerbek és a románok a legbrutálisabb pogromokat és polgárháborús harci cselekményeket követték el a magyarság ellen, másfelől a zsidóság országos számarányához mérten csak igen csekély mértékben állt a nemzetőrség soraiba. Miként azt Bernstein Béla nyíregyházi főrabbi, 1939-ben megjelentetett, *A negyvennyolcas szabadságharc és a zsidók* című könyvében kimutatja, a honvédeket, élelmezési tiszteket, orvosokat, számvevőket is tartalmazó listák alapján összesen 2209 főre tehető a '48-as magyar kormányhoz csatlakozó zsidók száma.[4]

A paraszt- és földkérdés kapta a legnagyobb szerepet a *Munkások Újságá*ban. Táncsics így nyilatkozik erről az 1848. június 4-ei számban: „Találkoztak olyanok, kik azt mondogatták, hogy ezen újság csupán a falusiaknak, azaz a földműves falusiaknak való, mert némely rövidlátó ember csak a földműveseket tartja munkásoknak, de én mindazokat értem munkások neve alatt, kik maguk keresményéből, maguk emberségéből élnek, tehát természetesen mesteremberek teszik a munkások nagy osztályának nevezetes részét. Ezekhez tartoznak pedig azok is, kik nagyon mesterséges, csudálatos műveket készítenek, kiket megkülönböztetőn művészeknek is mondunk."

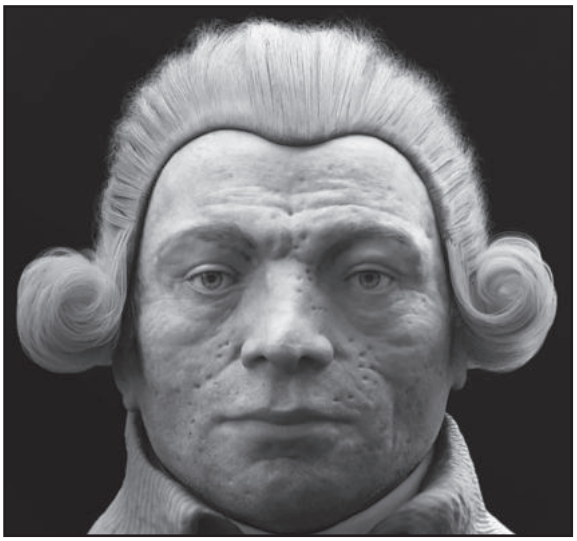
Az 1848. július 9-én kiadott tizenötödik számban Táncsics „Politikai hitvallásom" cím alatt összefoglalta kívánságait, miszerint a márciusi fejleményeket tovább kell fejleszteni, meg kell teremteni a teljes jogegyenlőséget, mindennemű úrbéri maradványt fel kell számolni, és kárpótlást csak olyan birtokosoknak szabad fizetni, akiknek jövedelme pusztán a dézsmából és robotból származott. Továbbá, a pártütők, a nemzeti ügy ellen fordulók birtokait fel kell osztani a katonák és a zsellérek között, az egyházi javakat el kell adni, a papoknak állami fizetést kell folyósítani és a sajtótörvényt hatályon kívül kell helyezni.[5] Ezek tipikusan kommunista jellegű elgondolások, így hát nem véletlen, hogy a magyarországi szocializmus vált a '48–49-es események, Kossuth, Petőfi vagy Táncsics legnagyobb szószólójává, amit – gondatlanul – az úgynevezett rendszerváltozás utáni nemzeti törekvések is átvettek.

„Marxista elvek, republikanizmus, szabadkőművesség és filoszemitizmus – íme, a baloldal máig meghatározó, karakterisztikus hívószavai, melyek eredendően a tradícióellenességben gyökereznek."

Táncsics szociológiai jellegű javaslatai egyre inkább a vészes francia forradalom felé kezdtek mutatni. Mind karakterisztikusabban telítődtek a felforgató, szocialista eszmeiséggel. Egyik példaképe, Marat, és a francia jakobinusok politikai tényked ése vészes történelmi precedensként szolgált arra, hogy „az áruló és a nép ellensége" fogalmi körbe mindazon személyek vagy politikai irányzatok képviselői beletartozzanak, akik az éppen regnáló terrorisztikus hatalom-

nak nem tetszenek. Valós vagy potenciális ellenzéket vélt bennük felfedezni.

Világképéről, a magyarországi társadalmi-politikai viszonyok kívülről történő mesterséges átalakítására irányuló törekvésekről tanúskodik 1849. március első felében megjelent évfordulós röpirata, az „Uj alkotmány-javaslat, Marczius 15-kének évnapi emlékeül" címmel napvilágra került kiadvány. Ebben egyfelől újra sürgette a hatályos rendi-feudális viszonyok végleges megszüntetését, illetve föld nélküli parasztok számára a földosztást oly módon, hogy legalább „minden oly zsöllér, ki a szabadságharcban részt vett, de földe nincs", kapjon az árulók s pártütőktűl elfoglalandott földekből 20 hold földet (…) örökös tulajdonul." Másfelől Táncsics e munkájában megfogalmazta a forradalmi diktatúra szükségességét is, abban a formában, hogy az új alkotmány elfogadása után „Kossuth Lajos főkormányzóul újra megválasztatik, kikiáltatik", s egyszersmind „teljes hatalomban" részesíttetik – mégpedig nem a legitim országgyűlés, hanem „a nemzet által".[6]

Robespierre, a kegyetlen és vérgőzös jakobinus terrort irányító szélsőbaloldali forradalmi diktátor rekonstruált arcképe

Táncsics és az elvtársait tömörítő radikális Egyenlőségi Társulat javaslatait, forradalmi-republikánus ideológiáját a '48-as tábor részéről is általános elutasítás fogadta. A *Munkások Újságát* még Windischgraetz pesti bevonulása előtt a magyar kormány szüntette meg, a nekrológot Vas Gereben publikálta a *Kossuth Hírlapja* 1848. december 28-ai számában a „bolond" Táncsics ellen. Ő felelős Vas szerint azért is, hogy a nép nem sietett a haza védelmére. A népnek azt magyarázta a magántulajdonról, hogy „ebé, ami a másé". Izgatott az urak ellen. A sajtószabadsággal úgy bánt, mint a majom, ha borotvát kap kezébe és a macskát kezdi borotválni vele. Ha józan ésszel végiggondolná, amit a lapjában írt, nem is a mellét verné, hanem fejét a falba. Vas Gereben konklúziója: „Táncsics, kend csakugyan bolond".[7]

Jókai sem volt jobb véleménnyel a plebejus forradalmárról. „Kedves Táncsics komám" című ironikus karcolatában így összegzi az első szocialista lapszerkesztő és politikus életművét: „Ha én kend, kend is kend. Kend igen becsületes, jóravaló, jámboréletű ember. Kend igen tiszteletre méltó, republikánus érzelmű, szabadelvű fiatalember. De ha én kendnek azt mondanám, hogy én kendnél soha életemben okosabb embert nem láttam, akkor nálamnál szemtelenebb hízelgő nem volna egész Európában. No iszen besavanyított kend azzal az alkotmány javaslattal a tegnapi napnak! – ezt még a sült ökör sem hozhatta helyre. Pusztítmány az, lelkem, nem alkotmány. Itt már kend nemcsak a földet hiszi feloszthatónak, hanem még az emberi ész tehetségeit is. Kend azt akarja, hogy senki se viseljen tovább egy évnél egy hivatalt, s tizennyolc évtől húszig legyen katona, ha hivatalt akar kapni. Szép gondolat ez, Táncsics, sokért ne adja kend (…). Gyönyörű dolog volna az, ugye Táncsics, ha így sorba menne a hivatal az emberen? senki sem tudná, hogy esztendő múlva mi fog lenni?

s mikor észrevétlenül belejutna, rögtön értene mindenhez, amit rányomtak? Hiszi-e azt kend, Táncsics, hogy vannak olyan hivatalok, amikre szerencse, ha egy városban egy hozzáértő ember akad, hiszi-e azt kend, hogy a világon minden hivatalra előre kell készülni, néha még az előrekészülés is kevés, ha az ember természettől arra nincsen születve? Már pedig higgye el, hogy úgy van. Kend azt akarja, hogy minden hivatalnok egyenlő fizetést kapjon. Ezáltal azt nyerné kend, hogy az olyan hivatalokra, amik nagy fejtöréssel járnak, nem kapna arravaló embert – nem mondom, hogy nem akadna egy csomó kukoricapásztor, aki ezer forintért elvállalná a fináncminiszterséget, hanem ha azt akarja kend, hogy olyan embereket rakhasson hivatalba, akik a maguk szakmányához értenek, bizony meg kell azt fizetni, édes komám, akármilyen republikánus időkben."[8]

A kiegyezést követően Táncsics a marxista elveket valló Általános Munkásegylet elnöke lett. A *Munkások Újságá*nak mai jogutódja írja ekkori szerepvállalásáról: „Táncsics 1867 után aktív szereplője lett a korai magyar munkásmozgalomnak, lapjai, az ott dolgozó baloldaliak az elsők között hozták el Magyarországra a marxizmust. Végül azt sem kellene elfelejteni, hogy Táncsics a korabeli reakció, a feudalizmus ellen küzdő szabadkőműves mozgalom tagja volt."[9]

Marxista elvek, republikanizmus, szabadkőművesség és filoszemitizmus – íme, a baloldal máig meghatározó, karakterisztikus hívószavai, melyek eredendően a tradícióellenességben gyökereznek. Az osztályharcos alapon, internacionalista szellemben és marxista szervezetként tevékenykedő Általános Munkásegylet szócsöve 1869 nyarától a tiszavirág életű, fél év elteltével megszűnő *Arany Trombita* című hetilap lett, az 1848-as *Munkások Újsága* jogutódjaként. Minthogy Táncsics nem tudta leróni az *Arany Tombita* kiadása után megkövetelt kauciót, az akkor hatályos sajtótövény értemében bírósági eljárás indult ellene, s végül egyhavi, letöltendő fogházbüntetést róttak ki rá, mellékbüntetésként pedig száz forint pénzbírsággal sújtották.[10]

Tény azonban, hogy Táncsics nem tette maradéktalanul magáévá az I. Internacionálé ideológiáját, sőt a proletár internacionalizmussal szemben inkább plebejusan nacionalista elveket vallott. 1870 tavaszán a kormányhoz „Emlékirat" címen kérelmet nyújtott be egy iparintézet felállításának érdekében, amelyből nyilvánvalóan kiderül, hogy a szocialista munkásmozgalom és törekvései, elgondolásai között eltérések is voltak. A lényeget tekintve, ezeket olvashatjuk: „Óhajtom, hogy a kézművesek nagy jelentőségű osztályának értelme akként és oly irányban fejlesztessék, miszerint önmaguktól oda legyen irányulva legfőbb óhajtásuk, hogy a hazában a nemzetiségek, a külön nyelvű népfajok fokonkint egy tömör nemzetté olvadjanak, erősödjenek, s ennél fogva magyar hazánk egy nagy állammá, hatalmas királysággá váljék – sokkal hatalmasabbá, mint volt hódításai folytán Nagy Lajos, Hollós Mátyás korában." Egy másik, a szocialista munkásság önérzetét sértő táncsicsi kitétel ugyanott így hangzott: „Óhajtom végre, hogy ez intézetben nyerendő képzettségök folytán munkásaink maguk lássák be, miszerint anyagi úgy mint szellemi nyomorúságuk s hátramaradásuk okát nem annyira a rájuk nézve hátrányos hazai törvényekben kell keresniök (…), hanem keresniök kell önmagukban, egyrészt saját neveletlenségökben és fejletlenségökben, másrészt abban, hogy ők is utánozni iparkodnak az esztelenségig fényűzést s divatot, hogy heti keresetöknek nagyrészét szombat este s vasárnap elpazarolják".

Az „Emlékirat" belső viszályt robbantott ki az Általános Munkásegyletben, ami végül odavezetett, hogy Táncsicsot 1870-ben leváltották elnöki posztjáról. Az öreg baloldali forradal-

már mindazonáltal élete végéig rokonszenvvel és mély empátiával követte a marxista munkásmozgalom további destruktív tevékenységét.[11]

A fentebb előadottak alapján aligha kétséges, hogy a magát nemzetiként és jobboldaliként definiáló politikai térfél prominens képviselői számára a baloldali szocialista Táncsics egyszerűen vállalhatatlan.

Sajnálatos, hogy az említett politikai-ideológiai oldalon sokan ezzel még ma sincsenek tisztában. Hasonló jellegű politikai identitászavarra utaló példák még hosszasan sorolhatók nemzeti történelmünkből (őstörténeti kérdések, Szent István és Koppány hatalmi harca, a Dózsa-féle parasztlázadás, a Habsburg Birodalom és Magyarország viszonya, a kereszt és félhold európai konfliktusának Duna-völgyi vonatkozásai, 1848–1849 megítélése, második világháborús szerepvállalásunk stb.).

A baloldali politikai erők történelmi identitáskeresése jóval következetesebb a jobboldalinál, saját szempontjukból tekintve. Nem véletlenül kapta a nevét az MSZP pártalapítványa éppen Táncsics Mihályról. Sajátos adalék az is, hogy az 1990-es *imperium*váltás után Táncsicsról nevezték el a legrangosabb hazai újságírói kitüntetést. A Táncsics Mihály-díjat a „kimagasló újságírói tevékenység" elismerésére alapították 1990-ben, a korábbi kommunista Rózsa Ferenc-díj felváltására. Átadására minden évben a magyar sajtó napján, március 15-én kerül sor. A díjazottakról a mindenkori művelődési miniszter határoz, a szakmai szervezetek véleményét figyelembe véve. Úgy véljük azonban, hogy a magukat jobboldalinak tartó magyar újságírókat már önmagában a névválasztással kizárják a lehetséges díjazottak sorából, lévén, hogy a „rendszerváltást" elsikkasztó politikai vezetés lehetetlen, abszurd helyzetet teremtett. Egyetlen baloldali újságíró sem venne át történetesen egy Fiala Ferencről elnevezett sajtókitüntetést.

„A fentebb előadottak alapján aligha kétséges, hogy a magát nemzetiként és jobboldaliként definiáló politikai térfél prominens képviselői számára a baloldali szocialista Táncsics egyszerűen vállalhatatlan."

Halaszthatatlan feladat tehát a jobboldali politikai erők számára egy autentikus, vállalható magyar történelmi felfogás elsajátítása, amely semennyire nem közös az egykori SZDSZ kossuthozásával és az MSZP régóta, legalább 1919 óta tartó petőfizésével.

Jegyzetek

[1] Hóman–Szekfű: *Magyar történet*. Budapest, 1936.

[2] *A magyar sajtó története 1848–67. II/1.* Főszerk. Szabolcsi Miklós. Budapest, 1985.

[3] Fiala Ferenc: *A vörös kalapács*. Budapest, 1942 (IV. rész: A Népszava és a szociáldemokrata sajtó története).

[4] Ennek ellentmond például az állítás, miszerint „Az 1849-i harcokban részt vett mintegy 180 ezres honvédségből – Kossuth jászberényi nyilatkozata szerint – húszezren voltak zsidók". Ez, ha túlzás is, 11 százalék. Ld. http://www.zsido.hu/tortenelem/magyarzs.htm. Utoljára megtekintve: 2014. febr. 02. *(A szerk.)*

[5] *A magyar sajtó története. II/1.* Id. kiad.

[6] *Magyarország története 1848–1890. II/1.* Főszerk. Kovács Endre. Budapest, 1987.

[7] *A magyar sajtó története. II/1.* Id. kiad.

[8] http://mek.oszk.hu/00800/00802/html/jokai142.htm (utoljára megtekintve: 2014. jan. 28.).

[9] http://muon.hu/20-szam/1348-hagyomanyaink-ebresztese (utoljára megtekintve: 2014. jan. 28.).

[10] *A magyar sajtó története. II/1.* Id. kiad.

[11] *Magyarország története 1848–1890. II/1.* Id. kiad.